

2

Guia didàctica professorat

Nivell educatiu
ESO 3 - ESO 4

+ info

www.educacio-valencia.es

AJUNTAMENT
DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Projectes Educatius

València, 2019

[+ info](#)

Edita:
Ajuntament de València
Regidoria d'Educació
Projectes Educatius

ISBN: 978-84-9089-218-3

962 084 283 - 962 082 146
sccprojectosed@valencia.es

Índex

1. Introducció	4
2. Objectius	5
2.1 Objectius generals	5
2.2 Objectius específics	5
3. Temes a desenvolupar	5
4. Competències	9
5. Metodologia	9
6. Nivell educatiu	10
7. Materials i recursos	11
8. 8. Localització i itinerari	16
9. Desenvolupament del programa i Temporalització	16
9.1 Activitats prèvies	16
9.2 Activitats centrals	20
9.3 Activitats posteriors	25
10. Avaluació	28
11. Bibliografia	30
12. Annexos	31

1. Introducció

Aquesta guia, que oferim al professorat, és un reforç a les activitats i dinàmiques que es treballaran en les sessions amb el personal educador. L'eix principal del programa “Caminant per la igualtat” és treballar des de la coeducació per a la consolidació de la igualtat entre els GÈNERES.

En la història, el paper social de la dona va quedar relegat a l'àmbit de la reproducció, per la qual cosa les possibilitats de desenvolupament d'elles quedaven relegades a aquest aspecte; mentre que els homes trobaven el seu espai en l'àmbit del públic. La divisió sexual del treball establia la dicotomia reproducció vs producció. La forma en la qual la societat encotilla a les persones perquè s'identifiquen amb un rol o amb una identitat.

Encara que en l'actualitat s'ha anat gradualment trencant amb la dicotomia però queda molt camí per recórrer, tant pel que fa a la igualtat entre els gèneres com a la igualtat de rols entre homes i dones, i la possibilitat de trencar amb les identitats tradicionals de gènere.

Existeixen, doncs, moltes desigualtats, és per tant, l'objectiu d'aquest programa, educar per la igualtat. La COEDUCACIÓ a l'escola és fonamental si volem éssers humans amb les mateixes oportunitats: “si eduquem igual (a xiquets i xiquetes) seran iguals”, sense limitacions, tampoc pel que fa a la igualtat. Ateses les manques que hem apuntat.

La coeducació és un mètode educatiu que part del principi de la igualtat entre col·lectius, en el cas d'homes i dones significa no segregar als xiquets i les xiquetes en cap aspecte. Coeducar significa no establir relacions de dominació entre gèneres.

El programa educatiu “Coeducació. Caminant per la igualtat” va dirigit a tots els cicles de primària i secundària. Les sessions s'han adaptat a cada cicle perquè l'alumnat pugua començar el programa en primer d'educació Primària i acabar-lo en l'últim curs de Secundària. Els continguts estan adaptats a l'edat i l'objectiu és recórrer un camí al costat de l'alumnat per diferents àmbits de la vida escolar, familiar, social amb la finalitat d'observar i analitzar les possibles discriminacions i actituds sexistes per a poder transformar-les en comportaments igualitaris i justos. En aquest cas, les activitats van destinades al col·lectiu d'estudiants del primer cicle de secundària.

El programa està dividit en tres sessions a l'aula, però en la guia incloem activitats complementàries de reforç que permeten als estudiants assimilar i interioritzar els conceptes treballats pel monitor o monitora. És important en aquest punt parlar de la identitat perquè els i les estudiants es familiaritzen amb la possibilitat que el gènere no és únicament la dicotomia home i dona, sinó que existeix una diversitat de possibilitats per a l'expressió social.

És important conèixer definicions bàsiques com a SEXE, GÈNERE, ROL DE GÈNERE

O ESTEREOTIPS, LENGUATGE SEXISTA, IDENTITAT DE GÈNERE o el d'AMOR ROMÀNTIC aquests conceptes s'aniran ampliant al llarg del programa. També s'analitzaran realitats, dinàmiques i participatives que promoguen el diàleg, la reflexió i l'esperit crític.

2. Objectius

2.1 Objectius generals

- Educar per a la igualtat

2.2 Objectius específics

- Fomentar el pensament crític per mitjà de l'anàlisi i reflexió dels patrons establits
- Comprendre els conceptes com a sexe, gènere, rol o estereotips. També els d'identitat de gènere i orientació sexual.
- Advertir en diferents àmbits de la vida les desigualtats de gènere existents.
- Observar les possibles discriminacions en el nostre entorn
- Analitzar les actituds sexistes interioritzades.
- Transformar els nostres comportaments perquè siguen igualitaris.

3. Temes a desenvolupar

Si bé és cert que fa alguns anys la segregació basada en el gènere dins de l'educació formal era molt més explícita, encara en l'actualitat és habitual observar grans desigualtats entre les vivències de les xiquetes i els xiquets durant el seu pas pel sistema educatiu.

Aquesta realitat, afegida a la falta de referents femenins en molts materials didàctics, repercuteix en gran manera a la reproducció de la socialització diferenciada per gèneres i a les diferències en la construcció de la identitat de les xiquetes i els xiquets, encarregades de perpetuar les desigualtats.

El programa “Caminant per la Igualtat” parteix amb la finalitat de trencar amb aquest model i educar en la igualtat, contribuint al fet que s'atorgue el mateix valor social a les tasques tradicionalment considerades femenines o masculines.

Per a això, és important recordar que partim d'una posició social desigual, que comença amb la dominació masculina i l'hegemonia dels valors associats tradicionalment als homes. A aquesta realitat se'l denomina androcentrisme, i fa referència al fet que els valors masculins siguin els predominants i els "recomanables" i que la mirada social es realitze des de la perspectiva de l'home, pretenent incloure als dos gèneres

A més, és necessari tindre en compte que, com a conseqüència d'això, el treball de cures, que tradicionalment ha sigut responsabilitat de les dones, no compta amb el reconeixement social necessari malgrat ser essencial per al funcionament de la societat.

És per això que per a aconseguir una igualtat real s'haurà d'anar més enllà de l'assoliment de l'accés de la dona al món del treball productiu, acostant-se simplement al model que tradicionalment s'ha considerat masculí per estar aquest més valorat socialment. D'aquesta manera, a l'hora de realitzar intervencions educatives que contribuïsquen a la construcció d'una societat més igualitària, hem de tindre en compte que el camí comença per canviar la manera de comprendre el treball reproductiu i el reconeixement social que se li atorga, entenent que es tracta d'un conjunt de tasques imprescindibles per al desenvolupament de totes les persones i la qualitat de vida, així com per al bon funcionament socioeconòmic.

En aquesta línia, i entenent que l'educació és l'instrument fonamental per a trencar amb aquesta mena de desigualtats, la perspectiva més adequada és la de la coeducació, que segons Subirats (1994) és l'educació de dos grups diferents amb la mateixa perspectiva. És important treballar des d'aquest punt de vista per a tractar d'equiparar les oportunitats amb les quals compten xiquetes i xiquets i, per tant, els seus punts de partida i d'arribada.

La coeducació és un mètode educatiu que part del principi de la igualtat entre col·lectius per a no discriminar a cap d'ells, però sense deixar de costat el reconeixement de les seues diferències. Coeducar, en aquest programa, significa trencar amb els estereotips i mandats de gènere, però sobretot tractar de deixar de costat les jerarquies i recuperar el valor social de tot allò que tradicionalment ha sigut desvalorat.

És important conèixer definicions bàsiques en relació a aquest tema, com a SEXE, GÈNERE, ROL DE GÈNERE, ESTEREOTIPS, ETC., conceptes que s'aniran ampliant al llarg del programa. També s'analitzaran realitats mitjançant dinàmiques participatives que promouen el diàleg, la reflexió i l'esperit crític.

CONCEPTES BÀSICS:

- **SEXE:** Es tracta d'un concepte elaborat des de la biologia. Es determinen les característiques biològiques que diferencien als mascles de les femelles en funció als seus òrgans reproductius. No obstant això, el sexe biològic també està

condicionat pels cànons culturals, la qual cosa des de la medicina s'entén per masculí o femení. Referent a això ens agradaria afegir el concepte d'intersexual. Es tracta de les persones l'aparença genetal de les quals no s'aproxima als estàndards mèdics. La pràctica mèdica durant molt de temps va ser prendre la decisió de l'assignació del sexe. Segons l'OMS aproximadament l'1% de la població es trobaria en aquesta situació. Alemanya ha sigut el primer país a reconèixer el tercer sexe, el intersex. Reconeix que la biologia està plena de matisos.

- **GÈNERE:** Concepte que va començar a usar-se en la dècada dels seixanta del segle passat per a evidenciar que les diferències entre els homes i dones partien de la construcció social de l'home i la dona. La dicotomia entre el gènere i el sexe partiria del donat (el sexe) i el rebut (el gènere). Treballar sobre aquesta categoria és fonamental perquè les atribucions socials són les que marquen el punt de partida i el de destinació de les persones. El gènere com a eix de construcció de la identitat al marge de la biologia.
- **IDENTITAT DE GÈNERE:** La identitat de gènere té a veure amb la percepció que cada persona té de si mateixa en relació a la dicotomia home-dona. Una dicotomia que pot tindre gradacions entre els dos pols, i que és independent del sexe biològic, està relacionat amb la forma en la qual es viu la persona.
- **ORIENTACIÓ SEXUAL.** L'orientació són les preferències sexuals que tenim les persones pel que fa a les relacions sexuals.
- **SISTEMA SEXE-GÈNERE:** Seguint a Gayle Rubin és *el sistema de relacions socials que transforma la sexualitat biològica en productes de l'activitat humana i en el qual es troben les resultants necessitats sexuals històricament específiques* (Aguilar-García, 2008)
- **ROL:** Són les experiències viscudes per cada persona en funció a la seua posició social. Així, als homes els pertanyen unes experiències vinculades amb el que significa ser home. El rol és la teatralització del paper social que cada persona pot realitzar.

- **ROL DE GÈNERE:** Són els papers diferenciats que assumim en primera persona sobre la base de les normes socials que estableixen els comportaments, actituds, sentiments o activitats propis dels homes o de les dones.

Podem contrastar el punt de vista de dos autors pel que fa als rols de gènere. Per a Parsons, els rols de gènere eren la manera d'organitzar la societat en relació a les accions i aptituds dels homes i les dones des de la lògica de la dicotomia biològica, entenent que era la millor forma de divisió de la societat.

No obstant això des de la perspectiva de Mead el rol, les atribucions socials que s'estableixen als col·lectius en funció de les seues característiques no pot compreses des de la perspectiva biològica, perquè són convencions socials que aprofiten algunes diferències biològiques maximitzant-les i establint límits sobre la base d'elles.

- **ESTEREOTIP de GÈNERE.** Els estereotips de gènere partien del que significa ser home i dona, i les característiques que la societat atorga a cadascun. Cal recordar que el concepte d'estereotip no té per què tindre connotacions negatives.
- **EXPRESSIÓ DE GÈNERE:** Més enllà del gènere amb el qual la societat ens identifica per la nostra condició, existeix la identitat de gènere. És la forma en la qual cadascun de nosaltres/us exterioritzem la nostra identitat de gènere.
- ***MICROMACHISMO:** Partim des de la teoria de Bonino. És important treballar des d'aquest concepte precisament perquè és el que vincula les pautes de comportament masculí amb el control, el domini, etc. Bonino entén que ni tan sols els homes que es denominen més progressistes estan allunyats d'ells (Bonino, 2004). Són formes de violència subtil, que genera malestar, i que a vegades són difícilment identificables.
- **AMOR ROMÀNTIC:** És important parlar del “mite de l'amor romàntic”. Es parla de mite perquè és irrealitzable, perquè genera frustració en les persones. És l'amor la base del qual és la parella heterosexual i *monógama. Se centra en la idea que la gelosia és bona; en què tindre una parella és necessari per a estar complet.

- **LLENGUATGE SEXISTA.** Les llengües són sistemes de comunicació creats pels éssers humans a imatge i semblança seua; per això, en societats en les quals s'estableix una diferència social entre els sexes, existeixen divergències estructurals i d'ús entre la manera de parlar de les dones i la dels homes, i la llengua creada per pobles així caracteritzats recull i transmet una manera diferent de veure els uns i els altres. En això consisteix el sexisme lingüístic, en un divers tractament que, a través de la llengua, fem de l'individu en funció dels genitals amb els quals ha nascut. (Calero, 1999, p. 9 en Bolaños, 2013).
- **Coeducació.** Segons Bartolomé (1974) “La coeducació és l'existència de la promoció femenina, el reconeixement dels seus drets i les transformacions d'índole social, psicològica i moral que han imposat un nou estil de viure i d'estar en el món a l'home i a la dona. Educar a les xiquetes i els xiquets per igual, però sense reformar positivament els valors tradicionalment femenins.

4. Competències

Competències:

- Lingüístiques
- Aprendre a aprendre
- Socials i cíviques
- Consciència i expressions culturals

5. Metodologia

Es recomana que el programa siga dut a terme per un educador/a amb formació en gènere. La metodologia seguida serà participativa, pretén aportar nous coneixements i realitats a l'alumnat a partir de dinàmiques en les quals aquests/as han d'intervindre. Es busca que a partir dels coneixements i idees que aporten els xiquets/as i per mitjà de dinàmiques grupals, es vaja aportant una visió diferent a les creences i patrons que els han anat establits socialment amb la finalitat de motivar en ells el dubte i reflexió sobre aquestes, i guiar-los i conscienciar-los cap a pensaments i idees coeducatives d'igualtat.

El programa consta de tres moments educatius:

- Activitats prèvies: són aquelles realitzades pel professorat abans de la posada en marxa del programa per part del personal educador. En aquestes activitats, per mitjà de dinàmiques grupals, es busca la reflexió i qüestionament en els xiquets/as sobre les seues pròpies creences, a més de despertar l'interés i

motivació pels temes a tractar en el programa. Principalment busquen el debat entre el grup, en el qual el professorat exercirà un paper de moderador sense arribar a aportar idees o arguments. El professorat haurà d'estimular la participació de l'alumnat en les dinàmiques, aconseguir un ambient positiu en els debats i respectar totes l'opinions. Finalment, fer esment que les activitats proposades són una guia per a facilitar el treball del professorat, però aquest sempre pot adaptar-les amb la finalitat d'aconseguir una intervenció de major qualitat.

- Activitats centrals: Són les activitats que es realitzaran pel personal educador a l'aula. Són activitats centrades en la participació dels estudiants i la reflexió col·lectiva sobre la construcció social del gènere. El paper de l'educador o educadora és fonamental per a l'adequada posada en marxa del programa, aquest ha de conèixer i estar sensibilitzat amb la perspectiva de gènere i valors coeducatius que es pretenen transmetre en el projecte. A més, el personal educador ha de ser capaç d'establir un clima agradable i respectuós a l'aula, que motive la participació de l'alumnat. Aquest ha de seguir aquesta guia, però també ha de ser capaç d'adequar-la o modificar-la quan siga necessari amb la finalitat d'aconseguir una intervenció de major qualitat. El programa consta de tres sessions de 45 minuts aproximadament.
- Activitats posteriors: seran realitzades pel professorat després de cada sessió del programa duta a terme pel personal educador, hi haurà tres sessions posteriors d'una duració de 45-60 minuts cadascuna. Aquestes activitats busquen l'assimilació i interiorització dels conceptes i coneixements tractats per l'educador/a, per mitjà de dinàmiques que mostren als xiquets/as que aqueixes desigualtats i rols de gènere els viuen i experimenten en el seu dia a dia sense que ho aprecien. A diferència de les activitats prèvies, ací el professorat sí que haurà de defensar la visió coeducativa, a més d'ampliar aquells coneixements que veja oportuns, però sense buscar l'enfrontament entre idees, s'ha d'aconseguir un clima positiu i de respecte, on els xiquets se senten còmodes per a transmetre les seues idees.

6. Nivell educatiu

ESO3 i ESO4

7. Materials i recursos

El programa es desenvoluparà de manera íntegra a l'aula.

Per a les activitats prèvies que es proposen al professorat es necessitaran els següents recursos:

RECURSOS ACTIVITATS	HUMANS	MATERIALS	MATERIAL DEL CENTRE
El paper de l'home i la dona en els mitjans de comunicació	Professor/a		Aula 1 cadira per alumne/a 1 taula per alumne/a Accés a internet, revistes, etc.
A favor o en contra	Professor/a		Quadern de l'Alumnat Aula 1 cadira per alumne/a 1 taula per alumne/a Bolígrafs
La dificultat de ser diferent	Professor/a		Aula 1 Silla per alumne/a 1 Mesa per alumne/a

Per a les activitats central:

RECURSOS ACTIVITATS	HUMANS	MATERIALS	MATERIAL DEL CENTRE
Què sabem de la igualtat?	Educador/a		Quadern de l'Alumnat Aula Ordinador Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a Bolígrafs
Feliç dia homes	Educador/a		Aula Ordinador amb connexió a internet Projector 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
Presenta-m'ho/la	Educador/a		Quadern de l'Alumnat Aula Ordinador amb connexió a internet

			Projector
L'invisible	Educador/a	Vídeo	Aula Ordinador amb connexió a internet Projector
Recordem conceptes	Educador/a		Quadern de l'Alumnat Aula Pissarra 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a Guixos
Dissenya la teua identitat personal	Educador/a		Quadern de l'Alumnat Aula Pissarra 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a Colors

			Bolígrafs
Sensibilització de la diversitat	Educador/a		Quadernet de l'Alumnat Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a Bolígrafs
Històries de vida	Educador/a		Quadernet de l'Alumnat Aula Pissarra 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a Bolígrafs
Vola lliure	Educador/a		Quadernet de l'Alumnat Aula Pissarra 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a

			Bolígrafs
Reflexió final	Educador/a		Quadern de l'Alumnat Aula Pissarra 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a Bolígrafs

Per a les activitats posteriors:

RECURSOS ACTIVITATS	HUMANS	MATERIALS	MATERIAL DEL CENTRE
La cream de la cream	Professor/a		Quadern de l'Alumnat Aula Ordinador amb connexió a internet 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a

Role-playing	Professor/a		Aula 1 cadira per a cada alumne/a 1 taula per a cada alumne/a
--------------	-------------	--	---

8. Localització i itinerari

Les activitats d'aquest programa es realitzaran a l'aula.

9. Desenvolupament del programa i Temporalització

S'ha assenyalat en la metodologia que el programa està dividit en tres moments temporals: activitats prèvies realitzades amb el professorat a l'aula; activitats centrals dirigides pel personal educador; i, finalment activitats previstes per a consolidar els conceptes amb el professorat amb posterioritat als tallers.

9.1 Activitats prèvies

Les activitats exposades a continuació es recomana siguen dutes a terme pel professorat abans de la posada en marxa del programa per part del personal educador, és a dir abans de cap presa de contacte de l'alumnat amb el programa. Aquestes activitats no són d'obligatorietat per a l'execució del programa, sinó una recomanació per a aconseguir un major abast i assoliment d'objectius, igual que el professorat tenen la possibilitat de dur a terme la totalitat de les activitats o solo aquelles que avalue més positives i amb possibilitat d'executar.

La intenció d'aquestes és que els xiquets i les xiquetes comencen a reflexionar i qüestionar diferents aspectes que posteriorment seran tractats en el programa, a més de despertar interès i motivació pel tema.

Aquests espais de reflexió i dubte davant escenaris i creences que els han sigut establides des del seu naixement estimularan el seu pensament crític. El posicionament del professorat serà com a “advocat del diable”, no ha de defensar ni posicionar-se cap a

idees coeducatives, ja que busquem que l'alumnat dubte i busque el perquè dels seus pensaments.

La temporalització d'aquestes és aproximada, ja que cal ser conscients que cada grup d'alumnes i alumnes té unes característiques i pot respondre de manera diferent a una mateixa activitat.

ACTIVITATS

TEMPORALITZACIÓ

El paper de l'home i la dona en els mitjans de comunicació	40 - 50 min
--	-------------

A favor o en contra	30 - 40 min
---------------------	-------------

La dificultat de ser diferent	30 – 40 min
-------------------------------	-------------

El paper de l'home i la dona en els mitjans de comunicació

En aquesta activitat se li demanarà a l'alumnat que realitze una investigació o estudi del paper de la dona i l'home en els mitjans de comunicació. Es recomana que l'activitat siga realitzada per grups i tinga una duració de dues sessions, una de cerca d'informació i una altra d'exposició.

S'ha de transmetre a l'alumnat que la intenció de la investigació és observar les diferències que s'aprecien entre home i dones en els mitjans de comunicació, tindran llibertat per a enfocar la seua anàlisi però els proposarem algunes línies d'investigació a seguir:

- Imatge en publicitat
- Llenguatge utilitzat
- Papers que exerceixen
- Funcions dels treballadors i les treballadores dels mitjans
- Anàlisi televisiva: sèries, programes, notícies...
- Influencers

És important que el treball a més de recollida d'informació, aporte unes conclusions. El professorat haurà d'emfatitzar en la importància als mitjans de comunicació en les nostres vides i la gran influència que té tot allò que transmeten.

En la primera sessió, de cerca d'informació, serà necessària la disponibilitat d'ordinadors amb connexió a internet. Per a la posada en comú, es recomana un màxim de 10 minuts per exposició, si l'alumnat requereix de material de suport per a la seua exposició (presentació multimèdia, vídeos, etc.) preparar amb anterioritat.

A favor o en contra

En aquesta activitat tots els xiquets i xiquetes es posaran en peus i realitzaran una fila. El professorat anirà dient en veu alta afirmacions i aquests/as hauran de posicionar-se a la dreta si pensen que aqueixa afirmació és correcta, a l'esquerra si estan en contra o quedar-se en el lloc si dubten.

També poden emplenar l'activitat que apareix en el Quadern de l'Alumnat i posteriorment haver-hi una posada en comú de les respostes, creant un debat.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

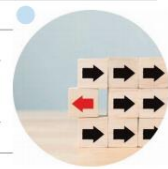

A1

1. A favor o en contra

Et demanem que en les següents afirmacions et posicionis a favor o en contra. Després ho posarem en comú en classe.

Frase	A favor	En contra
Les xiques són més afectuoses que els xics.		
El rosa és de xiques.		
Els xics són millors en els esports que les xiques.		
El xic ha de jugar només amb els xics.		
Els cabells llargs són per a xiques.		
Les xiques fan millor les tasques de la casa.		
Les xiques no saben defensar-se soles.		
Els xics no són afectuosos.		
Els xics són els que han de prendre la iniciativa en les relacions.		
A les xiques no se'ls donen bé les matemàtiques.		

Algunes de les afirmacions que poden dir el professorat són:

- Les xiques són més afectuoses que els xics
- El rosa és de xiques
- Les xics són millors en els esports que les xiques
- Un xic ha de jugar només amb xics
- Els cabells llargs és per a xiques

- Les xiques saben fer millor les tasques de casa
- Les xiques no saben defensar-se soles
- Els xiquets i les xiquetes són iguals
- Els xics no són afectuosos
- Els xics són els qui han de tindre la iniciativa en la relacions

Després de cada frase serà interessant que cada grup justifique la seua elecció, és a dir perquè pense que és veritat, és fals o no ho sé, i es cree debat. Després del debat, es tornarà a repetir l'afirmació per si hi ha xiquets/as que volen canviar la seua posició. Si la resposta del grup és molt unànime, el professorat haurà de motivar el debat qüestionant les seues decisions.

La dificultat de ser diferent.

En aquesta activitat l'alumnat visualitzarà dos curtmetratges en els quals els i les joves que apareixen experimenten situacions complicades a causa de no complir amb els patrons de gènere establits socialment.

“*Pauline”*: transmet les dificultats de ser una jove homosexual que abandona la seua ciutat natal per a viure lluny de mirades i retrets dels quals l'envolten.
<https://www.youtube.com/watch?v=pvuccl23e0i&t=318s>

Reflexió grupal. Ens posarem en la situació d'ella, no com si anàrem lesbianes o gais, si no imagineu que per ser com sou ara mateix la gent riguera de vosaltres, la vostra família us rebutjara o per a ser feliç us hagueres de marxar de la vostra ciutat. Com us sentiríeu? Què faríeu? etc.

Crida-ho X. És un curt en el qual es parla de la problemàtica *LGTBI i els problemes als quals s'enfronten quotidianament per la seua orientació i condició.

<https://www.youtube.com/watch?v=szxiin-oc1s>

Es realitzarà una reflexió grupal sobre el visualitzat. Amb quines dificultats es troben? Creieu que són diferents per no complir amb els comportaments socials que s'estableixen per a cada sexe? Què succeeix quan el nostre sexe biològic no es correspon amb la nostra identitat sexual? Si visquéreu aqueixa situació Com us agradaria que fora? Com creieu que seria en realitat?...

Amb aquesta activitat es pretén motivar la reflexió de l'alumnat sobre les dificultats que han d'afrontar les persones amb una condició sexual diferent

9.2 Activitats centrals

Les activitats centrals es troben dividides en tres sessions de 45 minuts cadascuna. En ella s'aniran introduint gradualment els conceptes clau plantejats en el programa pensant aconseguir els objectius proposats, a través de dinàmiques es pretén que l'alumnat vaja prenent consciència ells.

- PRIMERA SESSIÓ

En la primera part de la sessió, el personal educador realitzarà una presentació on explicarà què és el programa “Coeducació. Caminant per la igualtat”, el qual és portat per la secció de Projectes Educatius de l'Ajuntament de València.

En aquesta el personal monitor realitzarà un repàs pels conceptes bàsics i comprendre el nivell de coneixements que disposa l'alumnat en el que respecte al tema.

Què sabem sobre igualtat?

És una activitat el personal educador tractarà conceptes com: sexe, gènere, estereotip, rol i sexisme.

Feliç dia homes

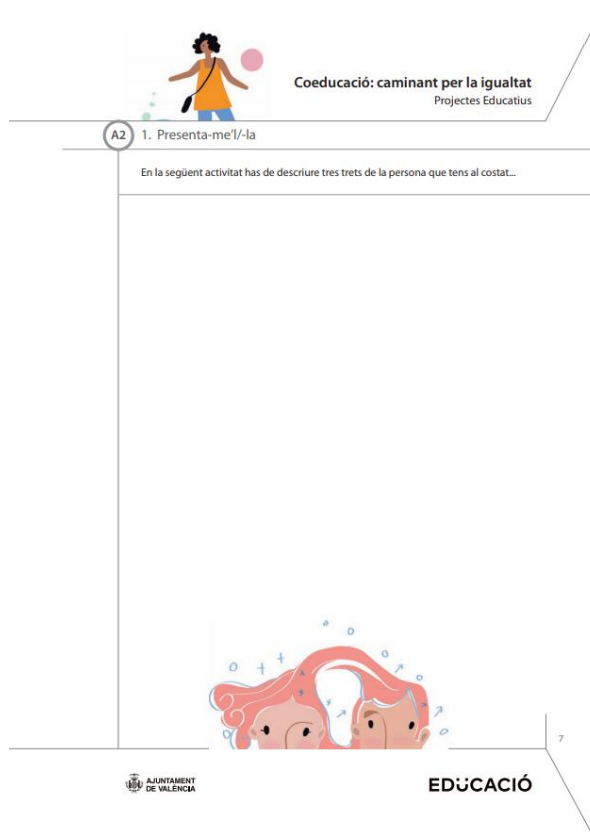
Es visionarà un spot en el qual es trenca amb els rols de gènere d'homes i dones.

<https://www.youtube.com/watch?v=wmegcn0nnhc>

Presenta-m'ho/a...

Se'ls demana als estudiants que escriguen en el seu Quadernet de l'Alumnat tres característiques del seu company/a de classe completant la següent afirmació: *És una persona...*

La idea és que partint del genèric “persona” les afirmacions que fan els estudiants no estaran centrades en el gènere.

L'invisible

En aquesta sessió el personal educador treballarà sobre l'economia de les cures. Per a això veuran un curt de www.eldiario.es i visualitzaran l'economia de la cura des de la perspectiva de l'iceberg.

- SEGONA SESSIÓ

Al començament de la segona sessió es durà a terme un repàs sobre els conceptes vist en la sessió anterior, amb la intenció de comprovar si l'alumnat és capaç de diferenciar: sexe, gènere, estereotip i rol.

Recordem conceptes

El personal educador explicarà nous conceptes: identitat de gènere, orientació sexual i expressió de gènere.

Dissenya la teua identitat personal

En aquesta activitat el personal educador treballa sobre la identitat dels estudiants i la forma en la qual es coneixen a ells i elles mateixos.

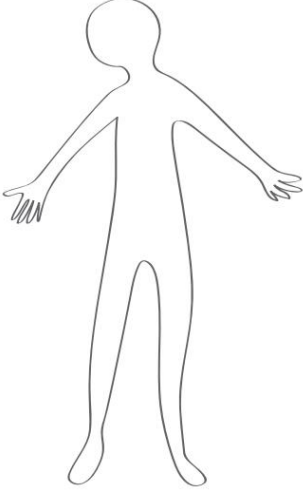
Ara bé, e nel quadernet de l'alumne hauran de personalitzar la seua silueta, identificant el seu sexe, la seua identitat de gènere, la seua expressió, així com la seua orientació *sexoafectiva. Per a això, hauran d'afegir paraules, dibuixos, colors o alguna altra forma d'expressió artística.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A2 2. Personalitza la següent silueta

Identifica el teu sexe, la teua identitat de gènere, la teua expressió de gènere i la teua orientació sexaafectiva. Afig per a açò, paraules, dibuixos, colors, etc.

8

 AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

EDUCACIÓ

Sensibilització de la diversitat

En l'activitat els estudiants treballaran amb la seua pròpia identitat i la forma en la qual l'han construïda al llarg del temps.

Per a això, el personal educador donarà a cada alumne i alumna una targeta amb dues preguntes i contestaran a les que apareixen en el quadernet de l'alumne.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A2 4. Històries de vida

Ens agradaria que escrigueres una història en la qual contes alguna situació en què cregues que has actuat, pensat o sentit d'acord amb el patró de gènere establert socialment.

10

 AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
 EDUCACIÓ

Vola lliure

En aquesta activitat l'educadora o l'educador realitzaran un text conjunt en el qual es demanarà als estudiants que escriguen frases a cegues sobre el significat d'estimar sanament.

Reflexió final

Resum i reflexió del vist en la sessió, vivim en societat en les quals les relacions entre gèneres estan jerarquitzades i els valors dominants són els masculins. Des del nostre naixement se'ns imposen actituds, idees, creences que s'esperen de nosaltres/us per el fet de ser home o dona, tot això crega desigualtats que poden arribar a ser discriminatòries, sexistes i fins i tot violentes. A més, aquesta servirà per a tancar tot el procés iniciat pel programa “Caminant per la igualtat”

Per a finalitzar, el personal educador avaluarà el grau de satisfacció de l'alumnat respecte al programa, per mitjà d'un qüestionari, i si els continguts tractats han sigut veritablement compresos i assimilats per l'alumnat a través d'una reflexió grupal.

9.3 Activitats posteriors

Les activitats posteriors són un suggeriment per al professorat, amb la intenció de reforçar i consolidar els conceptes i idees tractats en les sessions del programa amb el personal educador. Després de cada sessió del programa es proposa una activitat posterior. Igual que en les activitats prèvies la temporalització establida és aproximada, aquesta dependrà del grup i possibilitats del professorat.

ACTIVITATS

TEMPORALITZACIÓ

La cream de la cream

40 – 50 min

Role- playing

40 – 50 min

- DESPRÉS DE LA PRIMER SESSIÓ

La cream de la cream

En aquest cas analitzarem com la societat ens encasella entre els dos rols de gènere. Això la publicitat ho sap, i utilitza aquests recursos per a la consecució del seu objectiu, vendre més productes.

Aquesta activitat que se li planteja al professorat és la del qüestionament dels rols de gènere a partir de l'ús que es fa d'ells en la publicitat. Per a això se'ls proposa el visionat de dos espots que tenen la mateixa finalitat: vendre una crema. En un cas es tracta de públic femení i en l'altre de públic masculí.

Per a això es tindrà en compte els dos anuncis:

<https://www.youtube.com/watch?v=ycpuu7igctu>. Anunci de Nivea for Men.

<https://www.youtube.com/watch?v=nudccoze3g> Olay per a dones.

Coeducació: caminant per la igualtat
Projectes Educatius

A3 1. La crème de la crème

Després de veure els anuncis proposats pel teu professor/a, anota les següents qüestions.

Producte	Olay	Nivea for men
A qui va dirigit.		
Qui apareix en l'anunci.		
Colors que s'utilitzen.		
Música (relaxant, melòdica, agressiva...).		
Llenguatge utilitzat.		
Actituds i comportaments dels personatges.		
Lema / eslògan del producte.		

11

 AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
 EDUCACIÓ

- DESPRÉS DE LA SEGONA SESSIÓ

Role-playing

En la sessió amb el personal educador, s'han tractat els conceptes i diferenciació entre sexe, identitat de gènere, orientació sexual i expressió de gènere. En aquesta sessió buscarem reforçar aquests conceptes i conscienciar sobre la complicada realitat que viuen les persones que no segueixen els patrons de gènere socialment establerts, amb la finalitat de fomentar la tolerància i respecte.

Per a això, es realitzaran role-playing sobre diferents situacions que aquestes persones han d'afrontar en les seues vides, d'aquesta manera l'alumne es posarà en la pell d'aquestes persones i observarà situacions que els faran reflexionar sobre la seua concepció sobre aquestes.

Per a l'elaboració dels role-playing es recomana dividir la classe en grups i plantejar a cadascun una situació a representar. Els alumnes i alumnes tindran llibertat per a organitzar-se i representar al seu gust la situació plantejada.

Ací es plantegen diferents situacions perquè el professorat plantege:

- Comptar a la seua família la seua condició sexual: ho comprenen/ drama familiar.
- Patir rebuig d'amistats després de comptar la teua condició sexual
- Bullying en l'institut per la seua condició sexual
- Situació discriminatòria en un lloc públic

Després de cada representació es durà a terme una reflexió grupal: Que heu sentit? Alguna vegada havies viscut o observat aquesta situació? Com creus que és la vida d'aquestes persones?....

10. Avaluació

DADES IDENTIFICATIVES DEL PROGRAMA	
Nom del programa:	Data realització:
Nom del centre educatiu:	Professor/a responsable:
Nivell/etapa i Grup assistent:	Núm. Alumnat participant. Total: Xiques Xics
Número de la sessió:	Nom de la persona que desenvolupa el programa educatiu:

VALORACIÓ					
<i>Valore els següents aspectes del programa en una escala de puntuació de l'1 al 5. Marque amb una X la puntuació corresponent: 1= Nul; 2 = Deficient; 3= Normal; 4= Bueno; 5= Excel·lent</i>					
	1	2	3	4	5
El grau de satisfacció general del programa és					
La duració del programa segons els objectius i continguts del mateix ha sigut					
El/la educador/al fet que l'imparteix ha mantingut l'atenció de l'alumnat de forma					
Ha utilitzat una metodologia					
Ha demostrat en la seua actuació un nivell de coneixements i experiència					

La manera d'impartir el programa ha facilitat l'aprenentatge de l'alumnat							
El nivell d'organització del programa (informació, compliment de dates i horaris, etc.) ha sigut							
Importància de la continuïtat d'aquest programa per a futures edicions							

Si desitja realitzar qualsevol suggeriment, observació o incidència, per favor, utilitze l'espai reservat a continuació
A la sessió de hui:
Al programa en general:
Al material didàctic (només en el cas d'haver sigut sol·licitat):
Al personal que l'imparteix:
A la gestió organitzadora/planificadora del programa:

Emplenar amb una **X** i emplenar **només** si s'ha fet el programa en **anys anteriors**

El programa ha millorat	Sí No	En:
El programa ha empitjorat	Sí No	En:

NOTA:

Si per alguna causa no pot entregar aquest imprés emplenat a la finalització del programa educatiu, es prega remeta el qüestionari per correu electrònic sccproyectosed@valencia.es.

Gràcies per la seua col·laboració

Signatura del/ de la docent

11. Bibliografia

Aguilar García, T « El sistema sexe-gènere en els moviments feministes », Amnis [En línia], 8 | 2008, Publicat el 01 setembre 2008, consultat el 26 juny 2018. URL: http://*journals.openedition.org/amnis/537; DOI: 10.4000/*amnis.537

Bolaños, S. “Sexisme lingüístic: aproximació a un problem complex des de la lingüística contemporània”, en forma. func., Volum 26, Número 1, p. 89-110, 2013. ISSN electrònic 2256-5469. ISSN imprés 0120-338X.

Bourdieu, P. (2000). La dominació masculina. Barcelona: Anagrama.

Bonino, L. (2004). “Els micromachismes ”. Revista Cibeles, n.2, Madrid.

Tallada, A “De les escoles de xiquetes a les polítiques d'igualtat”. Desembre, N.0 286, Quaderns de Pedagogia.

Ferrer Pérez, V.; Bosch Fiol, E. “De l'amor romàntic a la violència de gènere. Per a una coeducació en l'agenda educativa” Professorat. Revista de Currículum i Formació de Professorat, vol. 17, núm. 1, gener-abril, 2013, pàg. 105-122

Giddens, A. (2010). Sociologia. Madrid: Aliança.

Goffmann, I. (1993). La presentació de la persona en la vida quotidiana. Barcelona: Anagrama.

Subirats, M., (1994) Conquistar la igualtat: La coeducació hui. Barcelona: Graó.

12. Annexos

Annex I

Recursos

- El Masclisme que no es veu . Reportatge emés per RTVE el 5 de Juny de 2015. Disponible en <http://www.rtve.es/alcanta/videos/documentos-tv/documentos-tv-machismo-no-se-ve/3191698/>. Consultat el 27 de Juny de 2018.
- Pàgina Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT en la qual existeixen una àmplia gamma de recursos per a treballar des de la perspectiva de la igualtat. <http://www.educandoenigualdad.com>. Consultat el 27 de Juny de 2018.
- Guia didàctica **Coeducació** de l'Institut de la Dona. <http://www.inmujer.gob.es/observatorios/observigualdad/estudiosinformes/docs/009-guia.pdf> Disponible el 27 de Juny de 2018.
- Guia de la formació en igualtat de Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT <http://www.educandoenigualdad.com/portfolio/guia-para-la-formacion-en-igualdad/>. Disponible el 27 Juny de 2018.
- Jugar creant igualtat, de Dona i Polítiques Socials FeSP-UGT <http://www.educandoenigualdad.com/portfolio/jugar-creando-igualdad/> Disponible el 27 de Juny de 2018.
- Secció del diario.es en la qual es recullen exemple de micromachismes . És un <https://www.eldiario.es/micromachismos/> Disponible el 2 de Juliol de 2018.
- Les 27 noves identitats que es mostren en Tinder. <http://www.elmundo.es/f5/comparte/2017/02/03/586ce2c5ca4741d1778b4674.html> Disponible el 2 de Juliol de 2018.

- Alemanya trenca amb la dicotomia del registre civil.
https://politica.elpais.com/politica/2017/11/10/sepa_usted/1510306910_763741.html?rel=str_articulo#1530531627285
- Les 5 paranyes de l'amor romàntic. Col·loqui amb Iñaki Piñuel.
<https://www.youtube.com/watch?v=f8n32eurg3w>

Annex II

Lectures recomanades per a l'alumnat

ANAYA SANTI (2018). El meu nom és Nacho Violeta. Planeta

ANDONELLA, PLAQUETA (2018). #AMIGADATECUENTA. Diana (Grupo Planeta)

CORRELL GEMMA (2016) El llibre d'activitats feminista. S. a. EDICIONS B

DE LA COVA CARMEN G. (2016). Mamà, vull ser feminista. Lumen

LIENAS, GEMMA (2010). El diari violeta de Carlota. Planeta (de 12 anys)

- El diari roig de Carlota (2004). Planeta (de 12 anys)
- El diari roig de *Flanagan (2004). Planeta (de 12 anys)
- El diari blau de Carlota (2013). Planeta (de 12 anys)

MARTIN SUSANNA I ESCRATXS NAC (2011). Guia sobre diversitat afectiu/sexual i identitats de gènere per a adolescents. Rústica

MILEO AGOSTINA (2018) Que la ciència t'acompanye a lluitar pels teus drets. MIL·LENNI

MURNAU MARÍA I SOTILLO HELEN (2017). Feminisme il·lustrat: Idees per a combatre el masclisme. Montena

RIBA RAQUEL (2017). Lola Vendetta. Més val Lola que mal acompanyada. Lumen

SATRAPI MARJANE (2009) *PERSÉPOLIS. S.A Norma Editorial

VALERA NURIA I SANTOLAYA ANTONIA (2018) Feminisme per a principiants.
S.A EDICIONS B

YOUSAFZAI MALALA I LAMB CHRISTINA (2013). Jo soc Malala. Alianza
Editorial.

VV.AA. (2018). El futur és femení. Núvol de tinta
